НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ НИШ

ТЕАТАР

THEATRE AT THE CROSSROADS

на раскршћу

ОСНИВАЧ

ГРАД НИШ

№2

среда

7. октобар ○ 2026. година

5 – 11. 10. 2026.

ХРОНИКА ФЕСТИВАЛА

ФЕСТИВАЛ ДРАМЕ И ПОЗОРИШТА БАЛКАНСКОГ КУЛТУРНОГ ПРОСТОРА | FESTIVAL OF THEATER OF THE BALKAN CULTURAL SPACE

СИНОЋ НА ФЕСТИВАЛУ – Борис Лијешевић • *МОЈЕ ПОЗОРИШТЕ*

Атеље 212 (Београд, Србија)

ВЕЧЕРАС НА ФЕСТИВАЛУ – Стела Мишковић • *СЛУЧАЈ ВИРЏИНА*

Краљевско позориште „Зетски дом“, Цетиње и Центар за културу Тиват (Црна Гора)

Свако има своју драму

На другој вечери 7. Театара на раскршћу почео је такмичарски програм фестивала представом *Моје позориште*, која је ауторски пројекат Бориса Лијешевића, а у продукцији позоришта Атеље 212 из Београда. На округлом столу, чија је модераторка Оливера Милошевић, новинарка и театролошкиња, разговарало се о најзначајнијим нитима ове представе, о личном и универзалном, као и о драми коју свако од нас поседује на овај или онај начин.

Оливера Милошевић је започела разговор цитатом из ове представе: „Искрено до бола“ и навела је да се у тој реченици може пронаћи и њен лични утисак о самој представи. Ову представу илуструју три речи – то су искреност, истина и храброст.

Ја сам ову представу гледала на премијери и тада написала лепу критику за Време, потом сам је позвала у Ужице на фестивал, где сам је поново видела, али овде, у Нишу, је било нешто сасвим друго. Овде сам имала осећај да је ово представа у ствари о мени, а онда док је трајао аплауз након извођења схватила сам да није то само представа о мени, ово је представа о сваком од нас. Жеља да се пустиш је аутентични страх сваког бића које хоће да буде квалитетно. То је нешто што је посебна драгоценост ове представе и осетила сам то, навела је Марина Миливојевић Мађарев, позоришна критичарка.

Издвојила бих два важна и велика квалитета ове представе. Као прво мислим да је ово школски пример документарног театра – сви сте говорили о искрености, о храбрости, а то је разоткривање, у овом случају Бориса Лијешевића, које је и храбро и истинито, али сетимо се само ситуација у којима људи имају исто тако као искрено разоткривање међу собом, приватно, не на позорници, колико улепшавају своју стварност, улепшавају своје животе и не усуде се уопште рећи истину, јер би те мане постале неке личне негативности. То је нешто што јако осваја у овој представи и онда та документарност носи са собом једну топлину коју глумци нама дају, а којом смо се ми испуњавали гледајући представу. Одлично је драматуршки везан одлазак на концерт са почетка представе, јер је одмах насмејао публику и одмах су спуштене тензије и онда гледамо опуштеније и добронамерно оно што се даље дешава. Друга ствар која је велики квалитет ове представе је глумачко ауторство. Глумци нису само интерпрети, они из тог интерпретацијског кода стварају своје глумачко ауторство бавећи се породицом Бориса Лијешевића и тим почетним текстом који им он доноси. Глумци постају и аутори својих ликова, истакла је Жељка Турчиновић, позоришна критичарка.

Позоришна критичарка Јелена Перић закључила је да све време причамо о искрености, храбрости, истинитости, што све јесу елементи ове представе, али оно што је њој посебно интересантно јесте самоспознаја и самоизлечење које ова представа доноси.

Јована Станковић

ЈЕДАН ПРИМЈЕР ДОЈМЉИВОГ ДОКУМЕНТАРИСТИЧКОГ ТЕАТРА

Данас врло популаран документаристички театар није увијек и успјешан. Овај јест. Ради се о представи *Атеље 212* и ауторском пројекту Бориса Лијешевића *Моје позориште*. Аутор и редатељ се у једном тренутку свога живота упитао колико је добро и важно то што ради у театру осјећајући засићење и незадовољство, губитак самопоуздања. Кроз театар одлучио је истражити и одговорити на питање „Ко сам ја“. И настала је представа аутобиографска, интроспекцијска, субјективна у којој контекстуализира свој живот од младости до данашњег времена. Луда младост која не пита за границе, ауторитативни отац, распад обитељи, брат, тражење себе и свог квалитетног бивања у театру – све су то степенице којима хода писац у лику глумца. Школски примјер документарног театра у којем писац долази с идејом, недовршеним текстом, а пробе постају мјесто импровизације, суауторства и заједништва. Иако озбиљна тема, Лијешевић налази простора и начина за комику, самоиронију и разоткривање. У томе је Лијешевић храбар, лишен егоцентричности, несклон приказивању себе као жртве. Глумачки ансамбл стоји уз њега вјерујући у послање театра који може чинити чуда. Сви глуме све што треба и ту се осјећа јако заједништво и катарзична суигра. Интерпретација лика прераста у глумачко ауторство које даје карактеру/лику додатну квалитету солидарности с партнерима и партнерицама који глуме ликове из његова живота: мајку, оца, пријатеље... Као што Фрљић у представи *Тражим истину!* експериментира с демонима друштвене и политичке прошлости, на исти начин Лијешевић тражи себе у свом театарском послу, смисао режирања, бављења умјетношћу, тражи истину да може даље. И налази је спознајући да она није тако страшна, ни необична ни ријетка.

Двије су посебности у представи које треба споменути: Лијешевић сам започиње представу на позорници као глумац који глуми себе, да би касније тумчење радње препустио глумачком ансамблу, који, као што сам горе нагласила, глумачку интерпретацију претвара у глумачко ауторство и зато их треба поименично набројати редом којим су наведени у писаном програму: Небојша Илић, Ана Мандић, Војин Ћетковић, Бранка Шелић, Бојан Жировић и Борис Лијешевић.

Жељка Турчиновић

ЛЕКОВИТОСТ САМОСПОЗНАЈЕ

Познат као редитељ који је у досадашњој каријери знатну пажњу посвећивао документаристичком театру (*Пети парк, Чекаоница, Наличје)*, Борис Лијешевић је након ауторског пројекта *Твоје и моје* на сцени Позоришта *Бошко Буха,* начинио корак даље у својој театарској саморефлексији. Остварење *Атељеа 212* које је нишка публика имала прилику да као прву такмичарску представу погледа синоћ, заправо је испитивање позиције уметника у стваралачком процесу у театру. *Моје позориште,* аутодокументаристички пројекат Бориса Лијешевића, јесте комад у коме Лијешевић преиспитује свој театарски рад, породичне односе, али и сопствени однос према таленту и стваралачкој кризи.

Више пута је истицано да су неке од главних одлика овог дела истина, храброст и искреност, са чиме ћу се и сама сложити, али ћу додати и то да је ово на моменте самоиронично, надасве духовито и дубоко копање по сопственој нутрини, уједно и једно болно, али лековито самоисцељење. Ипоставиће се не само за Лијешевића већ и за целокупну глумачку екипу (Војин Ћетковић, Небојша Илић, Бојан Жировић, Бранка Шелић и Ана Мандић), али и многобројну, дубоко гануту публику. Уметничка екипа представе између осталих покреће и рањиве и осетљиве теме између деце и родитеља, а *Моје позориште* вешто балансира негде између психо драме и документаристичког театра. Све време представе Лијешевић је присутан на сцени, некада као посматрач, а некада као актер (умачећи самога себе) док остали глумци имају и по више улога, осим Небојше Илића који врло аутентично од почетка до краја тумачи Бориса Лијешевића.

Ако се неко некада и запитао као изгледа дар, из визуре редитеља Лијешевића његов дар је нека врста анђела чувара, свеприсутан, али због уметникове несигурности с времена на време у зони мимикрије неретко прихватајући ситуације у којима се осетљива уметничка душа не налази у потуном складу са својом природом и животним околностима.

Моје позориште јесте уједно и показатељ да је свачији живот једна мала драма, а реакције публике показују да су оваква остварења потребна и да их је публика и те како жељна.

Додатну емотивност саме приче појачавају и увећане фотографије из породичних албума, које су врло занимљив део сценографског решења, али и сведочанство о минулим временим, губицима најмилијих и носталгичном враћању сопственом унутрашњем бићу.

Јелена Перић

МОЈЕ ПОЗОРИШТЕ

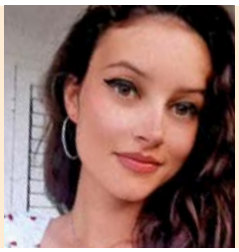

Редитељ Борис Лијешевић је радио низ успешних представа на основу документарних материјала по принципима вербатим и дивајзинг позоришта, а у представи *Моје позориште* иде корак даље. Пред гледаоцима и глумцима он поставља дубоко лично питање: шта позориште, након деценија бављења овом уметношћу, значи Борису Лијешевићу. Његово питање, или боље рећи дилема, иде изнутра. Он настоји да расплете и објасни своје разлоге за бављење позориштем и лични осећај према мотивацији која га гони да ствара. Ако бисмо тематски хтели да „разврстамо“ сцене могли бисмо да утврдимо да једна група сцена има за тему породицу и одрастање, друга рад у позоришту – однос према глумцима, управама, трећа однос према сопственој инспирацији, четврта однос према страховима и надањима... Могло би се још набрајати, међутим, тематски кругови нису најважнији, они су полигон на коме аутор истражује суштину позоришта за њега лично.

Стекли смо утисак да се Борис Лијешевић у овој представи отвара нама у покушају да разуме себе. Оно што смо успели да разумемо је да је Борис Лијешевић човек који има страствену потребу за позориштем, да је нежан и емотиван. Он је такође свестан да и у позоришту и у животу време (па и неки важни људи) просто нестају, цуре из нашег окружења као вино из старе бачве. Но иако реално нежан, емотиван чак и несигуран Лијешевић у овој представи није слаб према себи – напротив! У *Мом позоришту* има пуно момената аутоиронијe и хумора. Глумци му својим приступом „улогама“, или би тачније било рећи ситуацијама, значајно помажу да његова намера успе. То је стога што је свако од њих у свакој од сцена успео да дочара један карактеристичан гест, покрет, израз лица који јасно одређује карактер представљене особе. Начин на који нам представљају шта је за Бориса уметност постаје нежан начин да се разуме шта је то позориште данас и овде. У свету у коме се вредности сваког дана тумбају и доводе у питање важно је да позориште постави питање шта је оно самом себи то јест уметницима и нама који седимо у сали.

Марина Миливојевић Мађарев

Приредила
Лена
Јовановић:

УТИСЦИ

Коментари публике о представи „Моје позориште“

Мислим да је ова представа одлична. Пре свега ми се допао сам концепт представе јер приказује оно што ми дубоко у себи осећамо, што нам је тешко да прикажемо, а то је ко смо заправо ми, која је наша сврха и која је наша поента. И приказује тај страх који је присутан у свима нама, који нас заправо спречава да испунимо нашу праву жељу и мисију да се бавимо и радимо оно што заправо волимо. Такође ми се допао тај прелазак из сцена и прелазак глумаца из једног у други лик што је одлика њиховог глумачког талента поред свега осталог.

Допала ми се представа. Оно што изазвало моје највеће утиске је њихов сценски покрет, експресија која је изражена и заиста нека несвакидашња прича која вероватно одступа од оних класичних дела које можемо да видимо. Изазвала је заиста уживање.

ПУБЛИКЕ

Мислим да је представа сјајна, подиже дух, буди нас. Веома је специфична, језиком, светлима и делује доста снажно. Увек ми се допадају представе Атељеа 212.

Одушевљена сам и под великим утиском! Погледала сам заиста нешто савршено. Највећи утисак је оставио на мене управо тај начин како је представљен унутрашњи осећај у човеку.

Представа је добра, цела екипа је такође добра, ангажоване теме и врло озбиљан приступ њима. Највише ми се допао текст, јер је комплексан и хтео бих свима да пожелим слободно позориште.

Предивна представа. Највише ми се допала генијалност саме радње, режија, глумци, ма какав Холивуд! Све је било на месту, у потпуности је држала моју пажњу.

СРЕДА | 7. октобар | Transversal Theater Company, Амстердам (Холандија)

ЏОН МЕКЕНЗИ, БРАЈАН РЕЈНОЛДС И САВИЈАНА СТАНЕСКУ

ЖИВОТНЕ ЛИНИЈЕ: БЛАВАЦКА – ФРОЈД

(LifeLines: Blavatsky Freud Experience)

Режија: Брајан Рејнолдс

Драматизација: Џон Мекензи
Кореографија: Кејла Емерсон
Музика: Вини Оливијери
Видео дизајн: Џон Мекензи, Мерл ДеВит III, Сјаонан Чен
Дизајн светла: Лони Рафаел Алкараз
Техничар: Кеси Незбит

Играју:
Кејла Емерсон
Гоша Лоренц
Брајан Рејнолдс
Емилија Симеонов
Суфлер: Вања Шуклета

О ПРЕДСТАВИ

Шта нас чини људима у тренутку када се свет око нас распада?

Животне линије: Блавацка – Фројд је постдрамски, интермедијални плесно-позоришни перформанс који кроз сусрет духовности, психоанализе, ритуала и савремених технологија истражује једно од најстаријих људских питања – питање настанка живота и потребе да разумемо сопствено постојање.

На сцену, као путници кроз време, ступају Хелена Блавацка, једна од оснивачица савременог теозофског покрета и Сигмунд Фројд, утемељивач психоанализе. Њихове различите представе о пореклу човека, свести и унутрашњем свету прекида појава жене која се налази на прагу мајчинства, у свету захваћеном ратом и кризом. Њено искуство постаје тачка судара различитих времена, знања и начина на које човек покушава да објасни живот.

Представа спаја драмски текст, ритуал, плес, музику, живу извођачку енергију и аудиовизуелне технологије. Амерички џез и балкански музички елементи сусрећу се са живом виолином, док дигиталне слике и садржаји генерисани вештачком интелигенцијом граде сценски простор у којем се границе између стварног и виртуелног, древног и савременог, тела и технологије непрестано померају.

Блавацка и Фројд овде нису само историјске личности. Они постају симболи две велике људске потребе: потребе да верујемо и потребе да разумемо. Насупрот њима стоји тело, рођење и сирова људска егзистенција – оно искуство које претходи свакој теорији, филозофији и науци.

Животне линије зато не нуде једноставне одговоре. Оне отварају простор за питање може ли човек, суочен са траумом, насиљем и глобалном кризом, поново пронаћи начин да разуме другог човека – и да сачува саосећање.

У сусрету позоришта, плеса, музике и нових технологија настаје сценски ритуал савременог доба: потрага за животом, смислом и могућношћу да, упркос свему, останемо људи.

АТМОСФЕРА НА ФЕСТИВАЛУ

СРЕДА | 7. октобар | Краљевско позориште „Зетски дом“, Цетиње и Центар за културу Тиват (Црна Гора)

Стела Мишковић • СЛУЧАЈ ВИРЏИНА

Режија: Дора Ружђак Подолски
Драматургија и сценски покрет: Саша Божић
Костимографкиња: Тијана Тодоровић
Сценографкиња: Иванка Вана Прелевић
Обрада музике: Лука Радовић
Асистенткиње режије: Нина Мартиновић и Доротеја Бушковић

Играју:
Горан Вујовић
Марија Маша Лабудовић
Марта Шћекић
Анђелија Рондовић
Павле Новаковић

РИЈЕЧ РЕДИТЕЉКЕ

“A woman simply is, but a man must become. Masculinity is risky and elusive. It is achieved by a revolt from woman, and it is confirmed only by other men.” (Camille Paglia)

За тему вирџина почела сам се занимати пред неких петнаестак година, случајно налетјевши на један чланак који је и данас релевантан за истраживање ове феноменологије. Већ тада се у мени подсвјесно формирала потмула потреба да о вирџинама проговорим, на овај или онај начин. Дуго сам двојила над фотографијом која је илустративно подржавала садржај чланка, на којој је приказана албанска вирџина и на чијем је лицу прошараном борама, препланулом од сунца и заштитнички прекривеном капицом (qeleshe) избрисан сваки траг женскости. Сјећам се да ми је осјећај био подвојен – кретао се између велике знатижеље и потребе да још више истражим феномен вирџина, те здвојне анализе о питању рода тих, како их, између осталих имена, црногорски народ назива - “мушкадина, момака – ђевојки, човјека – жене, женског Петка, или мушког Рајка”.

У двије реченице три пута сам употријебила израз “двојности”, било у глаголском, било у придјевском облику, и занимљиво је да сам их одабрала на подсвјесној разини. Јер, у једној се вирџини свакако крије, веома егзактно, њих двоје. Рекла бих - ма колико год би се Стана Церовић љутила на мене, и вјероватно ме добрано изгрдила због овог што ћу сада написати - као да је на женску појаву изливен гипсани одлијев мушке појаве. Гипсани, бакрени, или жељезни. Зависи од особе до особе. Или, као да је бисквитна торта преливена цементом. Као да се ради споменик, дословни, од живе особе.

Као жена, ја тај “оклоп” и те како добро разумијем. Бити женом данас, женом која обитава као мајка и обитељска фигура, а истовремено се остварује у неком професионалном окружењу, не може се бити ако ниси навукла тај оклоп. Испрва мислиш да те штити и да ти је од користи, али с временом увиђаш како је твоја рањивост, и напросто, женскост, претворена у тврду твар. Тешко да можеш дисати с њом, осјетити ју као дио својег бића. Годинама занемаривати властиту женскост, а то говорим из властитог искуства, болно је и непотребно, јер се на крају мораш вратити истој, не би ли се интегрирала поновно у оно како си и рођена. Свакако је све ово о чему пишем пресложено за један овако кратак есеј, али због свега наведеног дубоко суосјећам с тим изгубљеним дијелом “женске себе” за којим је претпостављам свака вирџина читавог свог живота трагала. Као социолошки и цивилизацијски феномен који је у Црној Гори био опће прихваћен, појам вирџине тек тражи да буде објашњен и сагледан из суврменог кута. Но оно што је сигурно, јест да су све вирџине о којима проговарамо у овој представи, управо на валу феминитета који исход има у конструктивности, оцивјеле своје вриједне животе у којима су много тога остварили – подигле дјецу која су израсла у часне и способне људе (Дрко), изградиле нове успјешне животе у страној средини (Тоне), послушале глас својег унутарњег бића (Фетах), живјеле

неконвенционални и слободни живот пуним плућима (Дурђана). Мени, којој је као жени требало пуно времена да призна управо ту жену, изнимно је драго да се, причајући ове приче о вирцинешама, увијек можемо подсјетити како нас једино различитости доводе до истине о себи самима. Ма каква та истина била.

Дора Ружђак Подолски

ОСНИВАЧИ ФЕСТИВАЛА

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
НИШ

Издавач: Народно позориште Ниш
За издавача: в. д. директора Народног позоришта Ниш Снежана Радовић
Редакција: Јована Станковић (уредница), Лена Јовановић · **Прелом**: Саша Јовановић
Фото: Никола Милосављевић/Зоран Здравковић · **Штампа**: Наис принт, Ниш · **Тираж**: 30 примерака
Народно позориште Ниш · Синђелићев трг бб, 18000 Ниш, Србија
Веб сајт: www.narodnopozoristenis.rs
Фејсбук страница: https://www.facebook.com/NiskoNarodnoPozoriste/
E-mail: npnis@narodnopozoristenis.rs · direktor@narodnopozoristenis.rs
uprava@narodnopozoristenis.rs · marketing@narodnopozoristenis.rs